

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra praktické teologie

Bakalářská práce

Terénní práce s ohroženými skupinami

Vedoucí práce: Mgr. Lucie Maliňáková
Autor práce: Soňa Synková
Studijní obor: Sociální a charitativní práce
Forma studia: kombinovaná
Ročník: 3.

2008

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

17. června 2008

Děkuji vedoucí bakalářské práce Mgr. Lucii Maliňákové za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.
Děkuji všem mým blízkým za podporu a pomoc při zpracování bakalářské práce.

OBSAH

ÚVOD	6
1 TERÉNNÍ SOCIÁLNÍ PRÁCE.....	7
1.1 Sociální práce.....	7
1.1.1 Role sociálního pracovníka.....	8
1.1.2 Vztah mezi pracovníkem a klientem.....	9
1.2 Charakteristika terénní sociální práce.....	10
1.2.1 Historie terénní sociální práce.....	11
1.2.2 Poslání a cíl terénní sociální práce.....	11
1.2.3 Metody terénní sociální práce.....	12
2 TERÉNNÍ PRÁCE S OHROŽENÝMI SKUPINAMI.....	14
2.1 Základní informace o žadateli projektu.....	14
2.2 Projekt „Terénní práce s ohroženými skupinami“.....	15
3 PRAKTICKÁ ČÁST.....	17
3.1 Metodika.....	17
3.1.1 Východisko výzkumu.....	17
3.1.2 Cíl výzkumu.....	17
3.1.3 Výzkumná otázka.....	17
3.1.4 Popis terénu šetření a výzkumný vzorek.....	17
3.1.5 Metody sběru dat.....	17
3.1.6 Technika sběru dat.....	18
3.1.7 Harmonogram výzkumu.....	18
3.1.8 Závěrečná zpráva.....	18
3.2 Výsledky.....	18
3.3 Diskuze.....	24
3.3.1 Diskuze k výsledkům.....	24

3.3.2	Diskuze k projektu.....	29
-------	-------------------------	----

ZÁVĚR	.....	30
--------------	-------	-----------

SEZNAM LITERATURY	.....	31
--------------------------	-------	-----------

SEZNAM PŘÍLOH	.....	33
----------------------	-------	-----------

PŘÍLOHY	.....	34
----------------	-------	-----------

ABSTRAKT	.....	38
-----------------	-------	-----------

ABSTRACT	.....	39
-----------------	-------	-----------

ÚVOD

Pracuji jako terénní sociální pracovník v projektu „Terénní práce s ohroženými skupinami“, v Občanském sdružení Ječmínek, který provozuje Domov pro matky (otce) s dětmi ve Žďáru nad Sázavou. K této práci jsem se dostala díky praxi, kterou jsem absolvovala ve zmíněném zařízení. Proto rozhodnutí psát o tomto projektu, bylo snadné. Nejtěžší bylo stanovit, jak bude vypadat praktická část, na co se zaměřit.

Při svém zaměstnání se setkáváme s různými klienty a jejich problémy, které jim pomáháme řešit. Nečekáme až klient sám přijde, protože klienti sami přicházejí, když už je pozdě, ale snažíme se působit v jejich přirozeném prostředí. A zavčas podchytit již zmíněné problémy. Pomoci jim je vyřešit nebo jim poradit kam se mohou obrátit o pomoc.

Cílem mé práce je maximální výtěžnost z dotazníkového šetření, které proběhlo v rámci projektu „Terénní práce s ohroženými skupinami“. Tato práce má přínos i pro nás terénní pracovníky, kteří tuto činnost vykonáváme. Je to zhodnocení našeho působení v terénní práci, přehled oslovených klientů a jejich problémů. Tyto poznatky budou nám zkonkretizují cílovou skupinu klientů a posílí efektivnost budoucí terénní práce.

V první části bakalářské práce jsem se zabývala sociální a terénní sociální prací. Vymezila jsem pojmy – sociální práce, terénní sociální práce, stanovila jsem jejich cíle a metody. Rovněž jsem definovala vztah mezi pracovníkem a klientem.

Ve druhé části jsem představila Občanské sdružení Ječmínek, Domov pro matky (otce) s dětmi. Zaměřila jsem se na popis projektu, jeho cíle a metody.

Ve třetí části – praktické - jsem se věnovala dotazníkům, které byly vyplněny kontaktovanými klienty během celého projektu. Zaměření praktické části bylo směřováno na maximální výtěžnost z dotazníků.

Základní informace k teoretické části bakalářské práce jsem čerpala z dostupných monografií a specificky zaměřených internetových stránek. Seznam použité literatury dokládám v příloze.

1 TERÉNNÍ SOCIÁLNÍ PRÁCE

1.1 Sociální práce

Sociální práce je poskytování sociálních služeb jednotlivci i skupinám. Účelem je pomoci klientům vyrovnat se s problémy, omezit nebo odstranit problémy, přispět ke zlepšení situace. Sociální práce usiluje o změnu chování klienta i širšího okolí.¹

Cíle sociální práce podle Matouška: „Poslání a cíl sociální práce se liší jak v různých dobách, tak v závislosti na teoretickém, společenském a kulturním kontextu.“²

Cíle sociální práce podle Navrátila: „Cílem sociální práce je podpora sociálního fungování klienta v situaci, kde je taková potřeba buď skupinově nebo individuálně vnímána a vyjádřena. Sociální práce se profesionálně zabývá lidskými vztahy v souvislosti s výkonem sociálních rolí (sociální fungování)“³

„Cílem sociální práce je odhalování, vysvětlování, zmírňování a řešení sociálních problémů (chudoby, zanedbávání výchovy dětí, diskriminace určitých skupin, delikvence mládeže, nezaměstnanosti aj).“⁴

„Sociální práce je součástí státem organizovaného a zabezpečovaného systému redistribuce zboží a služeb. Jejím cílem je uspokojování sociálních služeb klientů a zajištění kontroly, příp. změny chování, které je považováno za sociálně problematické nebo deviantní.“⁵

Sociální práce je současně definována jako věda, teorie a profesionální činnost. Sociální práci je možné považovat za určitý jev nacházející se v oblasti již existujících vědeckých disciplín (např. sociologie, psychologie).⁶

---

1 Srov: ŘEZNÍČEK, I. *Metody sociální práce*, str. 20

2 MATOUŠEK, O. *Základy sociální práce*, str. 184

3 NAVRÁTIL, P. *Teorie a metody sociální práce*, str. 12

4 MATOUŠEK, O. *Slovník sociální práce*, str. 213

5 MATOUŠEK, O. *Metody a řízení sociální práce*, str.25

6 MARYNOVICZ-HETKA, E. a kol. *European Dimensions in Training and Practice of the Social Professions*, str.13

1.1.1 Role sociálního pracovníka

Ivo Řezníček uvádí: „specifikem sociální práce je požadavek osobního nasazení pracovníků při řešení problémů jejich klientů. Princip kontrolovaného osobního zaujetí spolu s požadavkem hodnotové neutrality kladou značné nároky na emocionální rovnováhu a výkonovou výdrž sociálních pracovníků“.⁷

„Sociální pracovník se pohybuje v rámci práv a povinností definovaných právním systémem, zaměstnavatelem a profesními standardy.“⁸

Sociální pracovník provází klienta po určitou dobu. V rozhovoru s klientem analyzuje jeho situaci, společně zváží možnosti řešení. Při práci s klientem nestačí jen podávat informace, ale působit otevřeným vztahem, aby klient mohl vidět své možnosti řešení svých problémů.⁹

Sociální pracovníci vykonávají řadu rolí, které se vzájemně prolínají. Ivo Řezníček jich uvedl několik, např.:

- *Pečovatel nebo poskytovatel služeb* pomáhá klientům v jejich denním životě tam, kde jejich schopnosti nestačí situaci zvládnout sám.
- *Zprostředkovatel služeb* pomáhá zprostředkovat kontakty. Někdy klient nezná všechna existující zařízení, které mu mohou pomoci. Síť sociálních služeb může být pro klienta nejasná.
- *Cvičitel (učitel) sociální adaptace* napomáhá klientům v jejich chování, aby lépe dokázali řešit svoje problémy. Povzbuzuje klienty v jejich změně chování. Pracovník je nápomocen v jejich osobním růstu.
- *Poradce nebo terapeut* pomáhá získat náhled na situaci, postoje, způsob jednání.
- *Činitelem sociálních změn*, pracovník analyzuje klientův problém, motivuje klienta nebo skupinu ke změně, povzbuzuje k iniciativě.¹⁰

Sociální pracovník přispívá ke zlepšení narušených vztahů klienta a prostředí, učí klienty správným životním postojům a chování. Aby sociální pracovník naplnil svoje poslání, musí dostatečně pochopit problém klienta a mít k dispozici

---

7 ŘEZNÍČEK, I. *Metody sociální práce*, str. 18

8 MATOUŠEK, O. *Metody a řízení sociální práce*, str. 45

9 Srov. KLENOVSKÝ, L. *Terénná sociální práce*, str. 8-11

10 Srov. ŘEZNÍČEK, I. *Metody sociální práce*, str. 57

klade potřebné dovednosti a nástroje. Proto je důležitá příprava sociálních pracovníků, která klade důraz na odbornost pracovníka. Nové požadavky se odrazily také v zákoně č. 108/2006 Sb. o sociálních službách. Kde se požaduje VOŠ nebo VŠ v sociálním oboru.¹¹

Terénní sociální práce je založena na důvěře a spolupráci mezi klientem a sociálním pracovníkem. Terénní sociální pracovník zjišťuje okolnosti jejich problémů doma, ve škole, na úřadě, v zaměstnání. Sociální pracovník je pro klienty – poradce, průvodce, mediátor, organizátor, komunitní plánovač, autorita.¹²

1.1.2 Vztah mezi pracovníkem a klientem

Vybudování vztahu mezi sociálním pracovníkem a klientem je základem úspěšné a účinné sociální práce. O významu navázání správného vztahu mezi sociálním pracovníkem a klientem pojednává mnoho významných odborníků. Je součástí každé metody sociální práce. Bez navázání vztahu mezi sociálním pracovníkem a klientem není možné zahájit žádnou terapii ani výchovné působení na klienta.

Vztah mezi pracovníkem a klientem je založen na vzájemné důvěře a respektu. Aby klient vnímal pracovníka, musí být tím kdo je užitečný a respektující. Cesta jak se stát pracovníkem pro klienta je přes připojování, dojednávání a stanovení cíle spolupráce.¹³

Důležité jsou stanovené hranice mezi klientem a sociálním pracovníkem. Hlavním problémem při pomáhání je, kdy pracovník bere klientovy záležitosti příliš za svoje vlastní problémy. Někdy přebírá i ty problémy, které je klient schopen vyřešit sám.¹⁴

---

11 Srov. HANUŠ, P. Kdo je sociální pracovník a proč by měl být vzdělaný. *Sociální práce-časopis pro teorii, praxi a vzdělávání*, STR. 6

12 Srov. ČESKÁ GHETTA, *Terénní sociální práce jako nástroj pomoci v ghetech*.
<http://www.ceskaghetta.cz>

13 Srov. ÚLEHLA, I. *Umění pomáhat*, str.. 120

14 KOPŘIVA, K. *Lidský vztah jako součást profese*, str. 78

Vztah mezi pracovníkem a klientem je základ intervence. Sociální pracovník svým postojem má vyjadřovat opravdový zájem o osobnost i problémy klienta. Vztah může být chápán jako základní terapeutický prostředek.¹⁵

1.2 Charakteristika terénní sociální práce

„Terénní sociální pracovníci působí v prostředí sociálně vyloučených lokalit a cílem jejich práce je pomáhat těm, kteří jsou ochotní pracovat na změně vlastní situace - vymanit se z životní krize, integrovat se do společnosti a uspět při vzdělávání a na trhu práce.¹⁶“

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách definuje terénní programy takto: „Terénní programy jsou terénní služby poskytované osobám, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy. Služba je určena pro problémové skupiny osob, uživatele návykových látek nebo omamných psychotropních látek, osoby bez přístřeší, osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách a jiné sociálně ohrožené skupiny. Cílem služby je tyto osoby vyhledávat a minimalizovat rizika jejich způsobu života. Služba může být osobám poskytována anonymně.

Služba obsahuje tyto základní činnosti:

- a) zprostředkování kontaktu
- b) pomoc při uplatňování práv a oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí“

„Terénní sociální pracovník nabízí své služby v místě kde kontaktuje klienty. Zjišťuje možnosti zlepšení jejich situace. Snaží se propojovat služby s ostatními sociálními službami a organizacemi. Neformálními rozhovory si získává důvěru. Terénní sociální pracovník se zaměřuje na jednotlivce i celé rodiny. Analyzuje jejich situaci, snaží se společně najít příčinu problémů. Pomáhá stanovit postupné kroky v řešení situace. Stanovit řešení, které je v možnostech klienta, které

---

15 Srov. NAVRÁTIL, P. *Teorie a metody sociální práce*, str. 45

16 ŠIMÁČEK, M. *Terénní sociální práce*, <http://www.clovekvtsisni.cz>

povede ke zlepšení klientova životní situace. Podporovat u klientů samostatnost.¹⁷

1.2.1 Historie terénní sociální práce

První terénní práci vykonávali křesťanští duchovní, kteří v rámci pastorační činnosti působili na lidi. Poskytovali nejen hmotnou, ale i duchovní oporu. Kněží, mniši a řádové sestry navštěvovali především chudinské čtvrtě, věznice, sirotčince, špitály, starobince a jiná zařízení pro nemocné, chudé a opuštěné. V té době to byla jediná péče pro chudé lidi.¹⁸

Jan Milíč z Kroměříže se již ve 14. století věnoval vychovatelské a osvětové práci mezi mládeží a nevěstkami, založil v roce 1372 tzv. vzornou obec pro padlé dívky.¹⁹ V 19. století v Itálii Don Giovanni Bosco se staral o opuštěnou mládež.

Počátek sociální práce na ulici se datuje na počátek 20. století v USA. Streetwork se zrodil v USA jako reakce na selhání tradičních přístupů sociální práce, ke kterému došlo v souvislosti s rychle se šířícím sociálním úpadkem celých městských čtvrtí velkých amerických měst a následkem vzniku gangů dětí a mladistvých.²⁰

1.2.2 Poslání a cíl terénní sociální práce

„Cílem terénních programů je navázat s těmito klienty vztah na vzájemné důvěře a následně je pak motivovat ke změně rizikového chování a k udržení této změny.“²¹ „Cílem terénní sociální práce bývá i napojení klientů na jiné specializované služby.“²²

Terénní sociální pracovníci kontaktují klienty přímo v jejich prostředí, docházejí do jejich domácností, poznávají prostředí, ve kterém klient žije.

---

17 Srov. FLEISCHMANN, O. *Vybrané psychologické aspekty sociální práce*, str.6

18 Srov. ZIMMERMANNOVÁ, M. *Historie terénní sociální práce*, <http://www.streetwork.cz>

19 MATOUŠEK, O. *Metody a řízení sociální práce*, str.171

20 Srov. ZIMMERMANNOVÁ, M. *Kontaktní práce*, str. 299

21 FLEISCHMANN, O. a kol. *Vybrané psychologické aspekty sociální práce*, str. 5

22 MATOUŠEK, O. *Slovník sociální práce*, str. 242

Společně hledají příčiny problémů. Terénní pracovník s klientem společně stanoví plán, který povede ke zlepšení jeho situace.²³

„Důvody pro terénní sociální práci:

- Cílové skupiny populace se nedaří účinně oslovit existujícími způsoby intervence.
- Existující metody intervence neposkytují takové služby, které cílové skupiny populace potřebují.
- Při práci v terénu je důležitým aspektem sociální prevence“²⁴

1.2.3 Metody terénní sociální práce

Internetové stránky obecně prospěšné společnosti Člověka v tísni uvádí tyto metody sociální práce:

◆ rozhovor s klientem

Často je to prostá konverzace, zdánlivě neformální. Pracovník cílenými dotazy zjišťuje klientovu situaci, informuje se o jeho dosavadních krocích při řešení problémů. Zároveň může okamžitě poskytnout podporu, motivovat klienta, vést ho k rozhodnutí nebo činu. Rozhovorem se udržuje a prohlubuje vztah mezi klientem a pracovníkem. Vzájemná důvěra je klíčovým předpokladem k úspěšnému nastartování spolupráce.

◆ pomoc s listinami

Pracovník studuje dokumentaci, která je spojená s klientovým případem, pomáhá klientovi vyplňovat formuláře a vyřizovat úřední korespondenci. Vysvětluje klientovi obsah úředních dopisů. Pokud má klient podepsat nějakou listinu, pracovník se přesvědčí, že klient rozumí obsahu dokumentu a že svým podpisem nepoškozuje z nevědomosti své zájmy.

◆ vyjednávání

---

23 Srov. ŠIMÁČEK, M. *Metody terénní sociální práce*, <http://www.clovekvtsni.cz>

24 FLEISCHMANN, O. a kol. *Vybrané psychologické aspekty sociální práce*, str. 5

Pracovník se účastní jednání mezi klientem a úřady (případně dalšími subjekty) nebo toto jednání sám vede, případně klientovi pouze radí, jak jednání vést, nebo ho jen podporuje. To vše v závislosti na schopnostech klienta.

◆ doprovod

Pracovník, pokud je to potřeba, doprovází klienta na úřad, do školy, do nového zaměstnání a podobně. Doprovod je účinný a zároveň nemanipulativní způsob jak docílit, aby se klient někam dostavil a zapojil se do řešení vlastní situace.

◆ koordinační činnost

Pracovník koordinuje činnosti, do kterých se zapojuje větší množství jeho klientů (například řešení společných problémů více nájemníků a podobně).

◆ konzultace s odborníky

Pracovník konzultuje vybrané problémy s odborníkem z oblasti sociální práce, právníkem, lékařem, rodinným či pedagogickým poradcem, odborníkem na protidrogovou prevenci a léčbu závislostí a podobně.

◆ kontakt s dalšími institucemi a organizacemi

Pracovník udržuje kontakt se subjekty, které v místě poskytují sociální či jiné služby (například s protidrogovými centry, občanskými poradnami, charitami, azylovými zařízeními, komunitními centry, školami, pedagogicko-psychologickými poradnami, nemocnicemi, léčebnami, orgány státní správy a samosprávy, zejména Odděleními sociálně právní ochrany dětí, probační a mediační službou, neziskovými organizacemi, policií). Pokud klienti tyto služby potřebují, pracovník jim pomůže s jejich zprostředkováním.

◆ pomoc v krizové situaci

Klientovi, který se nenadále ocitne v krizové situaci (například má zdravotní problémy, je obětí násilí, dojde k prudké rozepři v rodině či v okolí, ztrátě zaměstnání či bydlení a podobně), pomáhá terénní sociální pracovník i mimo rámec dohodnutých konzultací a úkolů. V krizi pracovník klienta uklidňuje,

stabilizuje, případně podniká dílčí kroky ke zmírnění dopadu krizové situace na klienta.²⁵

2 TERÉNNÍ PRÁCE S OHROŽENÝMI SKUPINAMI

2.1 Základní informace o žadateli projektu

„Realizátorem projektu „Terénní práce s ohroženými skupinami“ je Občanské sdružení Ječmínek, který provozuje Domov pro matky (otce) s dětmi ve Žďáru nad Sázavou.

Občanské sdružení založili pracovníci oddělení Prevence a oddělení Péče o děti Okresního úřadu ve Žďáru nad Sázavou v roce 2001. Občanské sdružení Ječmínek provozuje Domov pro matky (otce) s dětmi od roku 2002. Domov sídlí v budově bývalé mateřské školy, kterou dostalo do výpůjčky od Městského úřadu Žďár nad Sázavou na 12 let.²⁶

„Posláním Domova pro matky (otce) s dětmi je poskytnout přechodné ubytování rodičům s dětmi ve složité životní situaci. Domov vytváří programy, které posilují klienty v jejich kompetencích a pomáhají jim vrátit se co nejdříve zpět do přirozeného prostředí. Služba je poskytována dle individuálních potřeb uživatelů a aktivně je vede a respektuje základní lidská práva a jejich nároky vyplývající z dalších obecně závazných norem. Nabízíme rodičům a dětem pomoc v další etapě jejich života a lidským přístupem jim pomáháme zkvalitnit rodinné zázemí, aby nabylo opět důstojnosti.

Cílem je dosáhnout u uživatelů služby začlenění do přirozeného prostředí a tím zabránit sociálnímu vyloučení. Podpořit rozvoj samostatnosti a vědomí zodpovědnosti za své chování. Pomoci uživatelům při snaze získat samostatné bydlení, zaměstnání, zvládnout hospodaření, vaření, prohloubit hygienické návyky, péči o děti. Dosáhnout nápravy a utváření nových kvalitních vztahů v rodině i mimo rodinu. Podpořit zejména děti v uspokojování jejich potřeb,

---

25 ŠIMÁČEK, M. *Metody terénní sociální práce*, <http://www.clovekvtisni.cz>

26 MACHKOVÁ, M. *Terénní práce s ohroženými skupinami-projektová dokumentace*

pomoci jim v jejich rozvoji jejich osobnosti a vytváření životních hodnot a to nejen poskytnutím volnočasových aktivit a školní přípravou, ale i prostředkováním možnosti navštěvovat kroužky a aktivity mimo Domov.²⁷

„Okruh osob, kterým je poskytována sociální služba:

- rodič s dítětem v nepříznivé sociální situaci
- těhotné ženy
- ženy, které potřebují podporu při výchově dětí
- oběti domácího násilí s bydlištěm v kraji Vysočina, při nenaplněné kapacitě i odjinud²⁸

Občanské sdružení spolupracuje se sociálními odbory Žďár nad Sázavou, Nové Město na Moravě, Bystřice nad Pernštejnem, Velké Meziříčí, s úřadem práce, probační a mediační službou, ostatními neziskovými organizacemi. Dále spolupracuje s ostatními azylovými domy v kraji Vysočina.

2.2 Projekt „Terénní práce s ohroženými skupinami“

„Cílem projektu je vyhledat klienty, kteří mají závažné problémy sociálního a ekonomického charakteru, jež jim brání v začlenění do většinové společnosti. Klientům poskytujeme poradenskou pomoc při řešení jejich problémů.

V projektu pracují dvě terénní sociální pracovnice, které zprostředkovávají klientům potřebnou pomoc. Pomáhají v zajišťování dávek státní sociální podpory, dávky sociální péče, podporu v nezaměstnanosti, osobních záležitostí, pomoc při jednání s úřady, vyřizování splátkového kalendáře pro neplatiče dluhů. Pomáhají klientům v rozvíjení vlastních možností a sil v překonání nepříznivé situace, aby byli schopni se sami zapojit do řešení svých problémů. Podporují je v jejich samostatnosti.

Posláním terénní sociální práce je poskytovat uživatelům služby v jejich přirozeném prostředí. Prostřednictvím prováděného poradenství a dalších služeb se snažíme je vyvést z jejich tíživé situace. Služba je poskytována podle

---

27 MACHKOVÁ, M. *Výroční zpráva -Domova pro matky (otce) s dětmi*

28 MĚSTO ŽĎÁR NAD SÁZAVOU. *Katalog poskytovatelů sociálních služeb*

individuálních potřeb uživatelů, aktivně je vede a respektuje základní lidská práva a jejich nároky vyplývající z dalších obecně závazných norem.

Služba je určena:

- osobám, jimž hrozí vystěhování z bytu kvůli neplacení
- osobám, které jsou na pokraji bezdomovectví
- bývalým klientům azylových domů
- osobám v tíživé životní situaci
- nezaměstnaným

Během projektu proběhly 3 workshopy, kde byly výsledky terénní práce prezentovány pracovníkům sociálních odborů městských úřadů ve Žďáru nad Sázavou a Bystřici nad Pernštejnem.²⁹

---

29 MACHKOVÁ, M. *Terénní práce s ohroženými skupinami-projektová dokumentace*

3 PRAKTICKÁ ČÁST

3.1 Metodika

3.1.1 Východisko výzkumu

V rámci projektu probíhalo dotazníkové šetření, z kterého vznikl soubor dat 130 dotazníků.

3.1.2 Cíl práce

Cílem mé bakalářské práce je snaha o zjištění maximální výtěžnosti z dotazníků v rámci projektu „Terénní práce s ohroženými skupinami“.

3.1.3 Výzkumná otázka

jestli poznatky z dotazníkového šetření, jsou faktory, které ovlivňují sociální fungování klientů. Sociální fungování podle Navrátila: „Lidé a prostředí jsou v permanentní interakci, přičemž prostředí klade na člověka určité požadavky a člověk je nucen na ně reagovat. Mezi požadavky prostředí a člověkem musí být navozena určitá rovnováha.“³⁰

3.1.4 Popis terénu šetření a výzkumný vzorek

Anonymní dotazník s otevřenými i uzavřenými otázkami, byl pokládán kontaktovaným klientům. Dotazník byl vyplňován v přímé práci s klienty v terénní práci v regionu Žďársko a Bystřicko. (*viz. příloha č.1*)

3.1.5. Metody sběru dat

Ke zjištění cíle bakalářské práce jsem použila kvalitativní výzkum. „Kvalitativní výzkum se provádí pomocí delšího intenzivního kontaktu s terénem nebo situací jedince či skupiny jedinců.“³¹

---

30 NAVRÁTIL, P. *Teorie a metody sociální práce*, str. 12

31 HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*, str. 51

3.1.6 Technika sběru dat

„Kvalitativní analýza je snaha zpracovat data smysluplným a užitečným způsobem a nalézt odpověď na výzkumnou otázku. Sběr dat a jejich analýza v kvalitativním výzkumu probíhají v delším časovém intervalu.“³²

3.1.7 Harmonogram výzkumu

Výzkum probíhal po celou dobu projektu od října 2006 – do května 2008

- 1) technická příprava, tisk dotazníků
- 2) distribuce a sběr dotazníků
- 3) vyhodnocení

3.1.8 Závěrečná zpráva

Ano, jsou to tyto poznatky z dotazníků, které ovlivňují sociální fungování klientů, Vzdělání, ekonomická situace, bydlení atd.

3.2 Výsledky

Otázka č. 1- Pohlaví

ženy	92
muži	38

Celkově bylo dotázáno **130** klientů. Z toho žen tvoří 71 % a mužů tvoří 29 %.

Otázka č. 2 - Věk

do 34 let mladá dospělost	35-44 let střední dospělost	45-59 let starší dospělost	60 a více let stáří	nevedli věk
68	28	23	8	3
52 %	22 %	18 %	6 %	2 %

Největší věkovou skupinu klientů tvoří lidé do 34 let, a to 52 % dotázaných klientů. Věkové kategorie jsou rozděleny podle Vágnerové³³

³² HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*, str. 50-51

Otázka č. 3 - Vzdělání

	základní vzdělání	vyučen/na	maturita	speciální škola	neodpověděli
ženy	40	19	18	4	11
muži	14	15	5	1	3

Z celkově dotázaných klientů mělo základní vzdělání 41 %, výuční list 26 %, maturitu 18 %, speciální školu 4 % dotázaných, neodpovědělo 11 % dotázaných klientů. Ženy se základním vzděláním tvoří 43 % z dotázaných žen, muži se základním vzděláním tvoří 37 % (viz graf č. 1a, 1b příloha č.2)

Otázka č. 4 - Stav

	svobodní	vdaná/ženatý	rozvedená/ný	vdova/vdovec
ženy	43	24	18	7
muži	14	16	8	-

Největší počet tvoří svobodní více 44 %, vdané/ženatí tvoří 31 % a rozvedení zaujímají 20 %, malou část tvoří vdovy 5 %.

Otázka č. 5 - Nezaopatřené děti

	ano	ne
ženy	75	21
muži	21	13

Celkově nezaopatřených dětí má **96** dotázaných rodičů, což tvoří 74% ze 130 dotázaných. Z 96 je 38 % svobodných rodičů, 36 % vdaných/ženatých, rozvedení rodiče tvoří 22 %, vdovy zaujímají 4 % (viz graf č.2 příloha č.2). Nezaopatřené děti mají více ženy 78 % než muži 22 %.

Otázka č. 6 - Škola

Neuvedli školu	MŠ	ZŠ	SOU,OU	spec.škola	SŠ	VŠ
47	11	30	6	3	3	2

Školou povinných dětí má 31 % dotázaných rodičů, 11 % rodičů má děti v mateřské škole. Neuvedená škola znamená, že dítě není školou povinné, je mladší 6 let. Rodiče, kteří mají dítě mladší 6 let tvoří 49 %.

Otázka č. 7 - Poruchy chování u dětí ve škole

ano	ne
11	17

Poruchy chování dětí ve škole uvedlo 12 % dotázaných rodičů. Děti, které nemají problémy ve škole uvedlo 17 % rodičů.

Otázka č. 8 – Prospěch ve škole

neuvedli	výborný	dobrý	dostatečný	průměrný	podprůměrný
4	2	22	2	9	2

Dobrý prospěch dětí ve škole uvedlo 22 % rodičů, 7 % uvedlo průměrný prospěch, 2 % uvedli výborný, dostatečný a podprůměrný prospěch.

Otázka č. 9 - Bydlení

azylová ubytovna	6
dům s pečovatelskou službou	1
družstevní byt	4
městský byt	35
chata	1
ulice	1
pronájem	24
rodinný domek	8
sociální byt	4
u babičky	2
u matky	8
u otce	1
u příbuzných	3
u přítele	6
u rodičů	5
ubytovna	5
vlastní byt	10
neodpověděli	6

Možnosti bydlení je zastoupeno v široké škále možností. Nejvíce dotázaných využívá bydlení v městských bytech 27 %, pronájem 18 %, vlastní byt má 8 % dotázaných.

Otázka č. 10 - Zdravotní stav

výborný	dobrý	špatný	ID,ČID	zdravotní omezení	neodpověděli
1	106	7	3	9	4

Dobrý zdravotní stav uvedlo 82 % dotázaných, nějaké zdravotní problémy uvedlo 7 % dotázaných, 5 % uvedlo špatný zdravotní stav.

Otázka č. 11 - Zaměstnání

	ano	ne
ženy	26	66
muži	10	28

Z dotázaných **36** chodí do práce, což činí 28 % z celkově dotázaných. Ženy nejčastěji přerušily práci z důvodu těhotenství 28 % z celkového počtu dotázaných žen.

Otázka č. 14 - V čem vidíte příčinu Vašich problémů

	neodpověděli	bydlení	finance	nevím
ženy	46	7	8	6
muži	18	6	5	6

Na tuto otázku 49 % dotázaných neodpovědělo. Neví co je příčinou jejich problémů 9 % dotázaných. Mezi nejčastější příčiny problémů patří bydlení 10 % a finance 10 %.

Otázka č.15 - Co je Váš největší problém

Mezi tři největší problémy patří bydlení 20 %, dluhy 12 % a finance 8 % (viz graf č. 3. příloha č. 2)

Otázka č. 16 - Jste v této situaci poprvé

	ano	ne	neodpověděli
ženy	50	22	19
muži	15	14	9

Ženy, které řeší situaci poprvé je 54 % z počtu dotázaných žen, muži řešící situaci poprvé tvoří 39 %. Na tuto otázku neodpovědělo 22 % všech dotázaných.

Otázka č.17 - Kdo Vám nejvíce pomáhá

Ženy uvedly, že jim pomáhá rodina 35 %, nikdo 15 % a přátelé 14 %. Muži uvedli, že jim nejvíce pomáhá rodina 32 %, nikdo 24 % a 10% přátelé (viz graf č. 4. příloha č. 2)

Otázka č. 18 - Jakou máte představu o pomoci

Ženy neodpověděly 26 %, neví 22 % a nemá představu 12 %. Muži neodpověděli 26 %, neví 21 %, nemá představu 18 % (viz graf č. 5. příloha č. 2)

Otázka č. 19 - Jaké úřady a instituce jste již navštívili/la

Nejvíce Městský úřad, Úřad práce 81 %, neodpovědělo 13 %, žádné instituce nenavštívilo 5 %.

Otázka č. 20 - Jak jste spokojen s jejich pomocí

	ano	ne	neodpověděli
ženy	41	27	24
muži	13	16	9

Ženy, které jsou spokojené s úřady tvoří 45 %, muži tvoří 34 %.

Otázka č. 21 - Máte nějaké dluhy

	ano	ne
ženy	60	18
muži	24	16

Ženy, které mají dluhy tvoří 62 % z dotázaných žen. Muži, kteří mají dluhy tvoří 63 % z dotázaných mužů. Neodpovědělo 9 % všech dotázaných.

Otázka č. 22 - Máte nějaké řízení u soudu

	ano	ne
ženy	25	58
muži	7	27

Ženy, které mají nějaké řízení u soudu tvoří 27 %, muži tvoří 18 %. Neodpovědělo 10 % všech dotázaných.

Otázka č. 23 - Jste trestně stíhaný

	ano	ne
ženy	4	79
muži	2	32

Trestně stíhané ženy tvoří 4 % z 92 dotázaných žen, muži trestně stíhání tvoří 5 % z 38 dotázaných mužů.

Otázka č. 24 - Máte zájem o spolupráci s terénním sociálním pracovníkem

	ano	ne
ženy	73	19
muži	26	12

O spolupráci projevilo zájem 76 % všech dotázaných. Z 92 žen má zájem o spolupráci 79 % a z 38 mužů 68 %.

3.3 Diskuze

3.3.1 Diskuze k výsledkům

V diskuzi se zaměřuji na otázky, které mi přijdou důležité ve vztahu k mé praxi.

Otázka č. 1 - Pohlaví

Fakt, že bylo více dotázaných žen než mužů plyne z toho, že jsme se zaměřovali na rodiny s dětmi. Při práci s rodinou se pracuje se všemi členy rodiny. Na práci s rodinou nás směřuje, že pracujeme v OS Ječmínek, které provozuje Domov pro matky (otce)s dětmi, spolupráce se sociálním odborem Městského úřadu ve Žďáru nad Sázavou a v Bystřici nad Pernštejnem.

Otázka č. 2 - Věk

V projektu nebyla stanovena věková hranice, jelikož se u dotazovaných klientů prokázalo široké věkové spektrum. Kdo se na nás obrátil o pomoc nebo radu a bylo to v našich možnostech, klienty jsme neodmítli. Nebo jsme jim doporučili na koho se mohou obrátit o pomoc nebo radu.

Otázka č. 3 - Vzdělání

Většina našich klientů jsou na pokraji sociálního vyloučení. Sociální vyloučení je podle slovníku sociální práce: „Nedostatečná účast jednotlivce, skupiny nebo místního společenství na životě celé společnosti. Nedostatečný přístup ke společenským institucím zajišťujícím vzdělání, zdraví, ochranu. Sociální vyloučení znamená život v chudobě, bez účasti na trhu práce, bez přiměřeného bydlení, bez dostatečného příjmu, v malé skupině pohybující se na okraji společnosti.“³⁴ Částečně splňují charakteristiku sociálního vyloučení v tom, že mají nedostatečné vzdělání, nemají uplatnění na trhu práce, opakovaná nezaměstnanost, mají nedostatečné bydlení a nedostatečný příjem.

Otázka č. 5 - Nezaopatřené děti

U odpovědí, kteří svobodní lidé mají nezaopatřené děti, nelze určit, jestli se jedná o svobodnou matku nebo o nesezdaný pár, který spolu žije. Z mojí zkušenosti, která se týká rodinného zázemí našich klientů, můžeme tvrdit, že na „psí knížku“ žijí většinou mladé páry do 30 let. Je vidět, že tento trend mladých lidí přetrvává. Stejně jako u celé mladé generace v ČR.

---

34 MATOUŠEK, O. *Slovník sociální práce*, str. 217

Otázka č. 6 - Škola

Z počtu nelze přesně spočítat kolik dětí chodí do MŠ, ZŠ nebo na jinou školu, a to z důvodů neucelených odpovědí co se týká počtu dětí. Nebylo uvedeno konkrétní číslo počtu dětí, které navštěvují typ školy.

Otázka č. 8 - Prospěch ve škole

Špatný průměr u svých dětí uvedly vdovy, převážně podprůměrný a průměrný prospěch. Průměrný a dobrý prospěch převažoval u vdaných/ženatých. U svobodných převažovala odpověď dobrý a dostatečný prospěch. Rozvedení jediná uvedli i prospěch výborný, ale nejčastější odpověď byl prospěch dobrý, průměrný.

Nejvíce odpovědí na prospěch dětí zněla odpověď *dobrý*. Ale *dobrý* může být bráno z více pohledů. *Dobrý* ve škole znamená trojka, je to průměrný prospěch žáka. Pro někoho *dobrý* znamená, že dítě nemá problémy ve škole, známky jsou lepší jak trojky. Jsou to subjektivní odpovědi rodičů, jak ohodnotili prospěch dětí ve škole.

Otázka č. 9 - Bydlení

Bydlení je pro člověka základní potřeba. Souhlasím s článkem V národním akčním plánu sociálního začleňování na léta 2004-2006 finanční dostupnost bytů je velmi špatná. „Nedostatečná výstavba cenově dostupných bytů, nedostatečná síť sociálního bydlení. Problémy vznikají zvláště u osob, které se nalézají v nepříznivé sociální situaci. Ve spojení s nedostatečnou sítí sociálního bydlení dochází často k zhoršení sociální situace těchto osob. Může vést až k bezdomovectví.“³⁵ S tímto se shoduje praxe našich klientů. V dnešní době je problém s dostupností bytů, a to nejen pro lidi v nepříznivé sociální situaci. Komerční ceny nájmu v našem regionu jsou pro mnoho lidí z tohoto důvodu nedostupné.

---

35 Srov. MPSV ČR. *Národní akční plán sociálního začleňování na léta 2004-2006*, str.14

Otázka č.11 - Zaměstnání

V našem okrese Žďár nad Sázavou k 31.5.2008 je nezaměstnanost 5,3 %. Nezaměstnanost v ČR k 31.5.2008 je 5 %. Nejvíce volných míst je pro uchazeče se základním vzděláním a pro vyučené.³⁶ Z otázky č. 3 plyne, že se základním vzděláním a vyučením tvoří největší počet a přesto 72 % dotázaných je bez práce. Někteří práci nepřiznají, protože pracují jen brigádně, bez pracovní smlouvy. Ženy v 11 % ještě nepracovaly z důvodů těhotenství.

Otázka č. 14 - V čem vidíte příčinu problémů

Téměř polovina dotázaných na tuto otázku neodpovědělo a několik odpovědí bylo, že neví, co je příčinou jejich problémů. Na těchto odpovědích je vidět, že se lidé někdy nezamýšlejí nad tím co je příčinou a podstatou problémů. Těžko hledají řešení, když se nezamyslí kde je ta pravá příčina. V již zmíněném projektu se snažíme s klienty odhalit příčiny problémů.

Otázka č. 15 - Co je Váš největší problém

Největšími problémy jsou pro klienty bydlení a finance. Z naší praxe můžeme potvrdit, že problémy s bydlením a financemi jsou nejčastější, které s klienty řešíme.

Otázka č. 16. - Jste v této situaci poprvé

Víc jak polovina žen řeší vzniklou situaci poprvé. Polovina mužů situaci řeší opakovaně.

Otázka č. 17 - Kdo Vám nejvíce pomáhá

Muži nejvíce uvedli, že jim nepomáhá nikdo, situaci si musí vyřešit sami. Větší zastoupení má i rodina a přátelé. Muži často odpovídali, že si musí pomoci sami. Myslím si, že je to i povahou mužů, kteří nejdříve spoléhají na svoje vlastní síly, že daný problém vyřeší sami. U žen na prvním místě pomáhá rodina, i když počet

---

³⁶ Srov. ÚŘAD PRÁCE ŽĎÁR NAD SÁZAVOU. *Informační bulletin o situaci na trhu práce okresu Žďár n/S.*, str. 3-5

nikdo bylo též vysoké, jako pomáhající jsou zastoupeni i přátelé. Je vidět, že rodina v některých případech funguje, že člověk není odkázán jen sám na sebe.

Otázka č. 18 - Jakou máte představu o pomoci

Dotazovaní klienti nejčastěji neodpověděli, neví nebo nemají představu, kdo by jim měl v jejich problému pomoci. Předpokládala jsem, že pomoc budou očekávat více od státních institucí (MěÚ, ÚP) nebo více odpovědí budou finance, ale to se nepotvrdilo.

Otázka č.19 - Jaké úřady a instituce jste už navštívil/a

Tato otázka byla pro dotazované problém, nedokázali si představit co vše patří do institucí. S úřady takový problém neměli. V 81 % uvedli městský úřad, úřad práce. Někteří odpověděli, že nenavštívili žádné úřady ani instituce.

Otázka č. 20 - Jste spokojen s jejich pomocí

Ženy jsou spokojenější s pomocí úřadů než muži. Z mé praxe se ukazuje, že muži mají jinou představu o pomoci od úřadu, než jsou úřady schopny poskytnout a co je v jejich pravomoci.

Otázka č. 21 - Máte nějaké dluhy

V porovnání, jestli mají dluhy více ženy nebo muži, lze konstatovat, že obě skupiny jsou zastoupeny stejně, a to vzhledem k počtu dotázaných žen a mužů. U mužů je to 63 % a u žen je to 62%, kteří mají dluhy.

V dnešní době, kdy pronájmy jsou drahé a většinou zájemce musí zaplatit tři nájem dopředu nebo musí zaplatit realitní kanceláři za zprostředkované služby. Někteří lidé tuto situaci řeší rychlými půjčkami. Souhlasím s Jiřím Gorčíkem, který ve svém článku *Rychlé půjčky – to je kruté* napsal: „Zřejmě největším problémem jsou teď mezi lidmi dluhy a exekuce. Rychlé půjčky - to je past pro mnoho z nich. Nedokáží odhadnout, jaké nebezpečné překvapení je čeká, když včas nezaplatí třeba jedinou splátku.“³⁷ Někteří si nedokáží spočítat kolik

---

37 GORČÍK, J. *Rychlé půjčky-to je kruté*, <http://www.clovekvtsni.cz>

zaplatí s úroky. Vidí situaci teď, co bude momentálně neřeší. Někteří dluhy řeší dalšími půjčkami a tím se dostávají do koloběhu z kterého se těžko dostávají.

Otázka č. 22 - Máte řízení u soudu

Více žen uvedlo, že mají řízení u soudu než muži. Z naší praxe víme, že u žen převládají návrhy na úpravu výchovy a výživy, stanovení výživného pro otce dítěte. U mužů to je neplacení výživného, přestupky nebo trestná činnost.

Otázka č. 23 - Jste trestně stíhán

Trestně stíhaných je 5 %. Jaká je charakteristika lidí, kteří uvedli v dotazníku, že jsou trestně stíháni?

Muži, kteří jsou trestně stíháni mají základní vzdělání, jsou z první věkové skupiny, a to do 30 let, mají nezaopatřené děti, většina nemá práci. Největší problémy – bydlení, finance, trestná činnost. Většinou v situaci nejsou poprvé.

Kdo jim nejvíce pomáhá, odpověděli, že nikdo nebo neodpověděli. Představu o pomoci nemá, většina neodpověděla. Na úřady a instituce odpověděli všichni Městský úřad, Úřad práce, ale s pomocí spokojeni nejsou.

Ženy, které jsou trestně stíhané mají převážně základní vzdělání, jsou svobodné, děti mají 2, nejsou ještě školou povinné. Ženy jsou bez zaměstnání.

Otázka č. 24 - Máte zájem o spolupráci s terénním sociálním pracovníkem

Zájem o spolupráci mají více ženy, vyplývá to i z toho, že z dotázaných převažují ženy. Ne všechna ANO znamenala žádost o okamžitou pomoc, ale reflektování další sociální služby jako možné další pomoci v nouzi.

3.3.2 Diskuze k projektu

Z Katalogu poskytovatelů sociálních služeb vyplývá, že jsme jediní, kteří s takovou cílovou skupinou, kterou máme definovanou v projektu, pracujeme v terénní práci. Do terénní práce chodí i pracovníci městských úřadů, kteří provádí šetření u svých klientů. Ale pracují s klienty z postu úředníka. My nemůžeme tyto pracovníky nahradit, ale můžeme být doplňující služba v jejich práci s klienty. A tím posílit efektivnost práce.

Podle mého názoru je tento projekt přínosný v práci s klienty. Nejvíce klientek jsou klientky, které nějaký čas strávili v Domově pro matky (otce) s dětmi a u kterých pokračuje následná péče v rámci našeho projektu. Klientky jsou rády, když odcházejí z „Domova“ a vědí, že se na nás mohou obrátit o pomoc nebo radu. Klientky nás, terénní pracovníky, znají už tím, že terénní práce sídlí v Domově a na některých aktivitách Domova se podílí i terénní pracovníci. Nejsme pro ně cizí. Nejdříve se obracejí na terénní pracovníky, než na pracovníky úřadu, pokud nejsou místní. Některé klientky jsou schopné se samy postarat o domácnost, vyřídit si dávky na které mají nárok. Ale některé potřebují častější dohled, jestli mají vše vyřízené a v pořádku. Je to taková asistenční práce v rodině. Osvědčila se jako preventivní práce proti sociálnímu vyloučení.

ZÁVĚR

V teoretické části jsem popsala, co znamená sociální práce, terénní sociální práce a jejich metody a cíle. Pozornost jsem soustředila na sociálního pracovníka, případného klienta a na jejich vzájemné vztahy, popřípadě spolupráci.

Ve druhé kapitole jsem popsala činnost a cíle Občanského sdružení Ječmínek - Domova pro matky (otce) s dětmi. Především jsem se věnovala podrobnému popisu projektu „Terénní práce s ohroženými skupinami“.

Ve třetí praktické části jsem zpracovávala dotazníky, které byly vyplněny dotázanými klienty v rámci zmíněného projektu. Je to zhodnocení správnosti nastavení cílové skupiny. Z dotazníků vyplynulo, že převažují klienti s dětmi. Naše práce se v budoucnu zaměří převážně na rodiny s dětmi a z toho vyplývající problémy. Problematickou bytovou otázku nejsme schopni vyřešit, ale můžeme klientům pomoci s hledáním práce, vyřizováním sociálních dávek a zlepšit kontakt s příslušnými úřady. Snažíme se s klienty najít příčinu těchto problémů.

Výsledky těchto dotazníků budou sloužit k závěrečné zprávě a hodnocení projektu. Výsledky projektu budou směřovat k další výzkumné činnosti Občanského sdružení Ječmínek, a to v oblasti aktivizační činnosti pro rodiny s dětmi.

SEZNAM LITERATURY

ČESKÁ GHETTA. *Terénní sociální práce jako nástroj pomoci v ghettech*. [cit. 2008-04-15]. Dostupné na WWW: < <http://www.ceskaghetta.cz> >

FLEISCHMANN, O. a kol. *Vybrané psychologické aspekty terénní sociální práce*. Ústí nad Labem: Univerzita J.E.Purkyně, ISBN 80-7044-769-9.

GORČÍK, J. *Rychlé půjčky-to je kruté*. [cit. 2008-05-15]. Dostupné na WWW: < <http://clovekvtsni.cz> >

HANUŠ, P. Kdo je sociální pracovník a proč by měl být vzdělaný. *Sociální práce-časopis pro teorii, praxi a vzdělávání*, roč. 2007, č.1. Dostupné na WWW: <http://www.socialniprace.cz>

HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.

KLENOVSKÝ, L. *Terénní sociální práce*. Bratislava: OS Sociální práce, 2006. ISBN 80-89185-18-5.

KLÍMA, P. a kol. *Kontaktní práce*. ČAS. 2005. ISBN neuvedeno

KOPŘIVA, K. *Lidský vztah jako součást profese*. 5. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-181-6.

MACHKOVÁ, M. *Terénní práce s ohroženými skupinami - projektová dokumentace k projektu*. Žďár nad Sázavou: 2006

MACHKOVÁ, M. *Výroční zpráva Domova pro matky (otce) s dětmi 2007*. Žďár nad Sázavou: 2008

MARYNOWICZ-HETKA, E. a kol. *European dimensions in training and practice of the social professions*. 1. vyd. Katowice: Śląsk, 1999. s. 432.

MATOUŠEK, O. a kol. *Metody a řízení sociální práce*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-548-2.

MATOUŠEK, O. *Slovník sociální práce*. Praha: Portál, 2003.
ISBN 80-7178-549-0.

MATOUŠEK, O. a kol. *Základy sociální práce*. Praha: Portál, 2007.
ISBN 978-80-7367-331-4.

MĚSTO ŽDĀR NAD SÁZAVOU. *Katalog poskytovatelů sociálních služeb*. Žďár nad Sázavou: 2008

MPSV. *Národní akční plán sociálního začleňování na léta 2004-2006*. Praha: 2004.

NAVRÁTIL, P. *Teorie a metody sociální práce*. Brno: 2001.
ISBN 80-903070-0-0.

ŘEZNÍČEK, I. *Metody sociální práce*. Praha: Slon, 1994. ISBN 80-85850-00-1.

ŠIMÁČEK, M. *Terénní sociální práce*. Praha: [cit. 2008-04-15]. Dostupné na WWW: <<http://www.clovekvtisni.cz>>.

ÚLEHLA, I. *Umění pomáhat*. 3. vyd. Praha: Slon, 2007.
ISBN 978-80-86429-36-6.

ÚŘAD PRÁCE VE ŽDĀŘE NAD SÁZAVOU. *Informační bulletin o situaci na trhu práce okresu Žďár nad Sázavou*. Žďár nad Sázavou: květen. 2008

VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie*. Praha: Portál, 2000.
ISBN 80-7178-308-0.

Zákon č.108/2006 Sb. o sociálních službách

ZIMMERMANNOVÁ, M. *Historie terénní sociální práce*. [cit. 2008-05-03]. Dostupné na WWW: < <http://www.streetwork.cz> >

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. I – Dotazník

Příloha č. II – Grafy

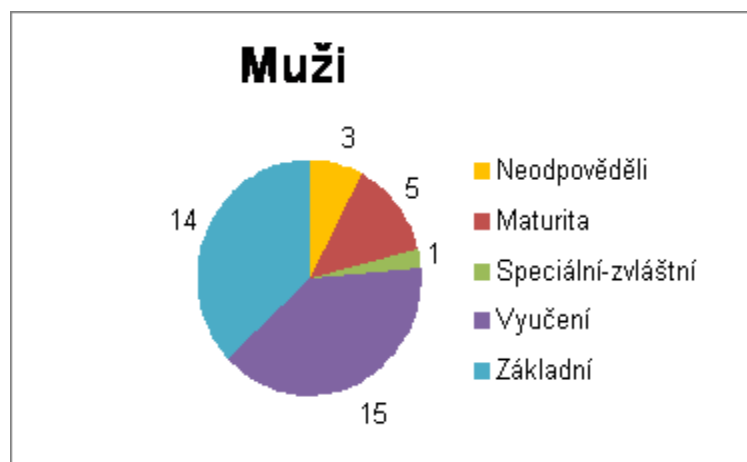
Příloha č. I

Dotazník

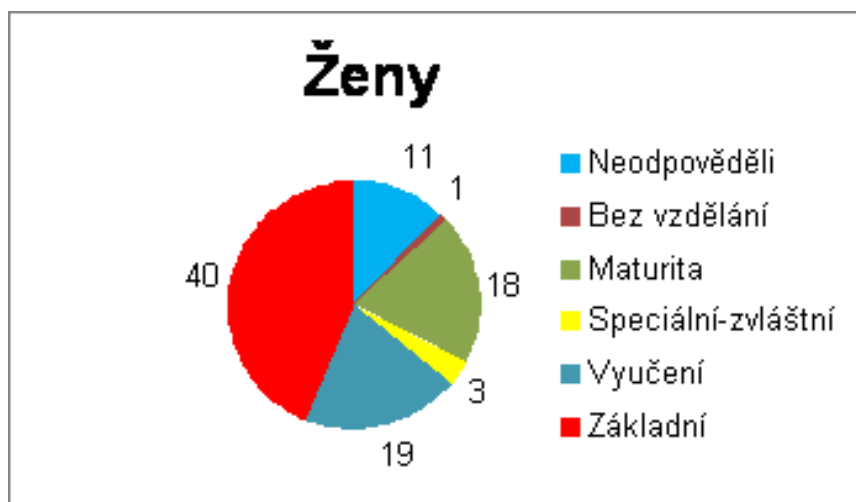
1. Pohlaví:
2. Věk:
3. Vzdělání:
4. Stav:
5. Nezaopatřené děti: ano   ne

6. Škola :
7. Poruchy chování u dětí ve škole: ano   ne
8. Prospěch ve škole:

9. Bydlení:

10. Zdravotní stav :

11. Zaměstnání: ano   ne
12. Kdy naposledy pracoval:
13. Proč přerušil práci :

14. V čem vidíte příčinu Vašich problémů :
15. Co Váš největší problém :
16. Jste v této situaci poprvé :

17. Kdo Vám nejvíce pomáhá :
18. Jakou máte představu o pomoci :

19. Jaké úřady a instituce jste již navštívil:
20. Jak jste spokojen s jejich pomocí :

21. Máte nějaké dluhy :
22. Máte nějaké řízení u soudu :
23. Jste trestně stíhán :

24. Máte zájem o spolupráci s terénním sociálním pracovníkem :

Příloha č. II

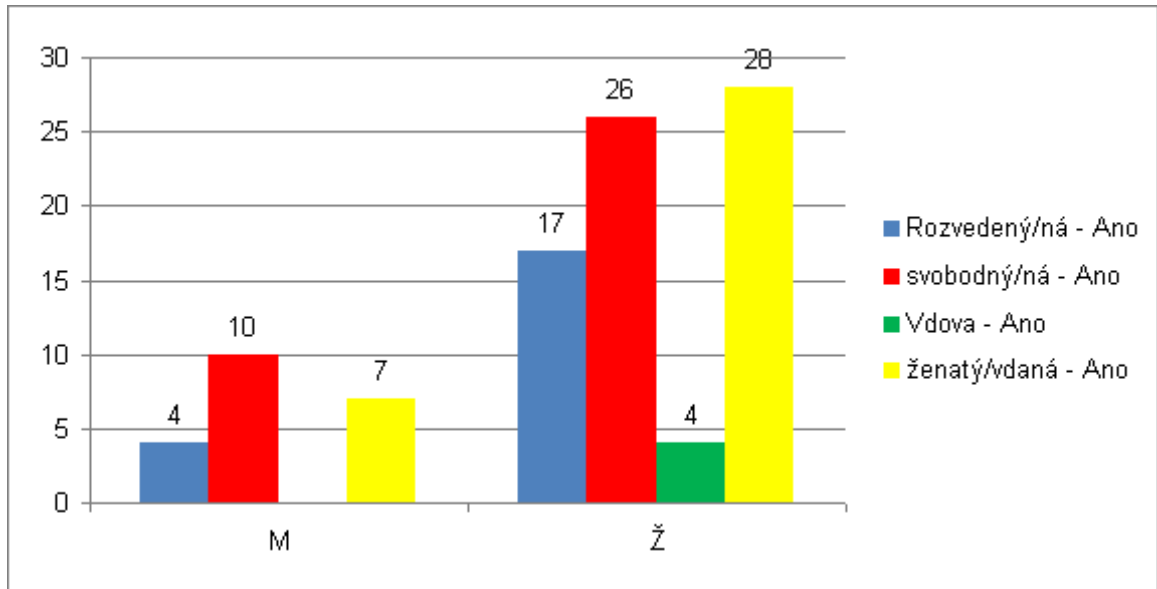
Graf č.1a-Vzdělání

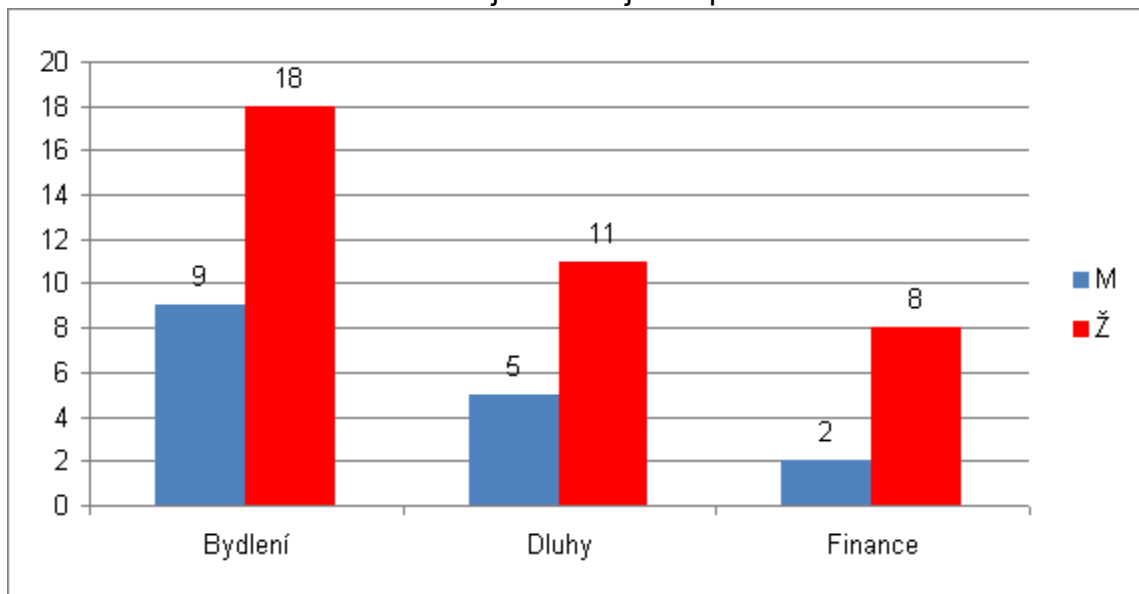
Graf č.1b-Vzdělání

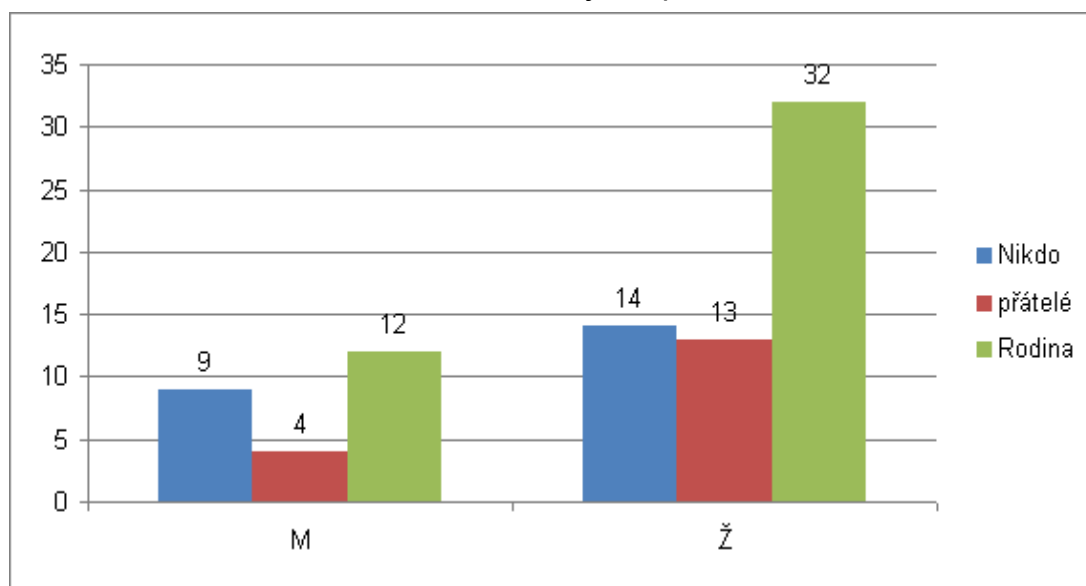
Graf č.2-Nezaopatřené děti

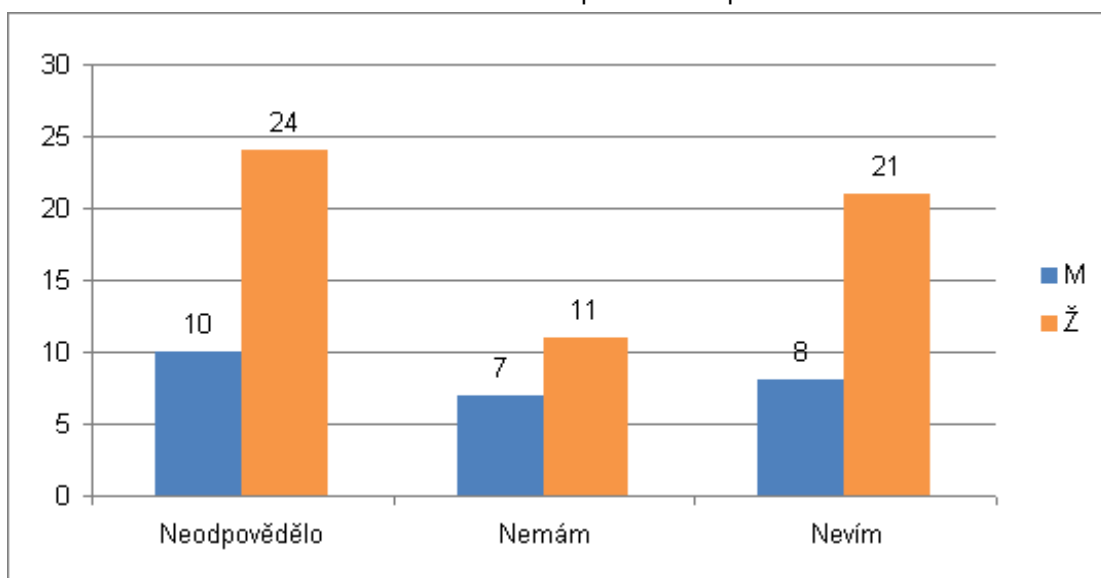
Graf č.3 -Co je Váš největší problém

Graf č.4-Kdo Vám nejvíce pomáhá

Graf č.5-Jakou máte představu o pomoci

ABSTRAKT

SYNKOVÁ, S. *Terénní práce s ohroženými skupinami*. České Budějovice 2008. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra praktické teologie. Vedoucí práce L. Maliňáková.

Klíčová slova: sociální práce, terénní sociální práce, projekt, terénní sociální pracovník, klient

Práce se zabývá maximální výtěžností dotazníků.

Teoretická část charakterizuje sociální práci a terénní sociální práci. V druhé části jsem představila Občanské sdružení Ječmínek, Domov pro matky (otce) s dětmi. Především jsem se zaměřila na popis projektu „Terénní práce s ohroženými skupinami“.

Praktické části jsem se věnovala dotazníkům, které byly vyplňovány s dotázanými klienty během celého projektu. Praktická část je zaměřena na maximální výtěžnost z dotazníků a jejich výsledky.

ABSTRACT

Field work with diskriminated groups.

The key words: social work, social field work, project of soc. field worker, client.

The diploma thesis deals with maximum questionnaire yield.

The theoretic part describes social work and social field work. In its second part the civic association Ječmínek, the home for mothers (fathers) with children, is presented. It is mainly focused on description of the project „The field work with the endangered groups“.

The practical part concerns with questionnaires, which were filled in by questioned clients during the whole project. This part is focused on maximum questionnaire yield and their results.